

MIŠRUSIS BENDROSIOJ ANGLŲ KALBOS MOKYMAS (-IS): STUDENTŲ POŽIŪRIO ANALIZĖ

Daiva Pundziuvienė

Vytauto Didžiojo universitetas, Užsienio kalbų centras, Donelaičio g. 52-603, 44244 Kaunas, Lietuva
El. paštas d.pundziuviene@ukc.vdu.lt

Virtuali mokymosi aplinka, suteikianti galimybę taikyti inovatyvius užsienio kalbų mokymo (-si) metodus bei padidinti studijų efektyvumą ir kokybę, įgauna vis didesnę reikšmę šiuolaikinėse universitetinėse studijose. Straipsnyje dalijamasi bendrosios anglų kalbos mokymo (-si) mišriuoju būdu VDU patirtimi ir pateikiama atlikto bendrosios anglų kalbos I–IV (pagal europinius standartus – A1–B2) lygių dėstymo kokybės tyrimo, kuriuo siekiama išsiaiškinti respondentų nuomonę apie mišriojo mokymo (-si) realijas bei perspektyvas, duomenų kiekybinę ir kokybinę analizę. Tyrimo tikslas – išanalizuoti studentų požiūrį į bendrosios anglų kalbos mokymą (-si) mišriuoju būdu bei apžvelgti nuotolinio ir mišriojo anglų kalbos mokymo integravimo aukštajame moksle situaciją.

Reikšminiai žodžiai: nuotolinis anglų kalbos mokymas (-sis), mišrusis anglų kalbos mokymas (-sis), IKT taikymas mokant anglų kalbos, virtualiosios Moodle aplinkos panaudojimas anglų kalbos mokymo procese.

<http://dx.doi.org/10.3846/cpe.2012.08>

Įvadas

Spartus IKT vystymasis lemia kalbų mokymo (-si) koncepcijos ir procesų kaitą šiuolaikinėse universitetinėse studijose. Informacinėje ir žinių visuomenėje kalbų mokymas (-is) kryptingai pereina į kitą lygmenį, paremtą konstruktyvistiniais žinių įgijimo metodais bei technologijomis pagrįstu mokymusi. Analizuojant ir vertinant IKT taikymą, mokant užsienio kalbų, buvo atlikta daugybė tyrimų, skirtų besimokantiems, dėstytojams, švietimo institucijoms bei techniniam personalui, taip pat išleista gausybė mokomosios ir mokslinės literatūros apie nuotolinį, elektroninį ar mišrųjį mokymą (-si). Vis dėlto tyrėjai teigia, kad dar trūksta sisteminių analitinių tyrimų apie besimokančiųjų ir dėstytojų patirtį bei jų požiūrį į šiuos inovatyvius kalbų mokymo (-si) būdus (Mačianskienė, Daukšienė 2008: 144; Sharma, Barret 2007: 15;

Abuhejleh 2006: 82). Atliktų tyrimų rezultatai nevienareikšmiai, dauguma autorių neabejoja nuotolinio ar mišriojo mokymo (-si) efektyvumu ir jo nauda mokantis kalbų, o statistika rodo, kad nuotolinio mokymosi apimtys netgi viršija tradicinių studijų apimtį (Targamadžė, Petrauskienė 2008: 76; Byrne *et al.* 2006: 1).

Nepaisant to, kad nuotolinio ir mišriojo mokymosi skeptikai pabrėžia tiesioginio bendravimo stoką tarp dėstytojo ir besimokančiojo, nepakankamą dėstytojų kompetenciją naudoti IKT mokant kalbų, abejoja nuotolinių studijų kokybe bei apeliuoja į dideles išlaidas technologinei infrastruktūrai įsigyti ar prastą programinės ir techninės įrangos funkcionavimą, perėjimas nuo tradicinio dėstymo paradigmos prie technologijomis grįsto kalbų mokymo (-si) yra neišvengiamas. 2008 m. atliktas tyrimas, kurio

vienas iš tikslų buvo palyginti, kaip pasikeitė besimokančiųjų asmenų požiūris į IKT taikymą mokant anglų kalbos per 1997–2007 m., parodė, kad šiuolaikinė kalbų mokymosi samprata neatsiejama nuo konstruktyvaus mąstymo, autentiško turinio virtualioje mokymosi aplinkoje bei gana didelių besimokančiųjų asmenų lūkesčių, susijusių su technologijų panaudojimu mokant kalbų (Mačianskienė, Daukšienė 2008: 147). Apibendrinant atliktus tyrimus, skirtus nustatyti, kuris mokymosi būdas – tradicinis, nuotolinis ar mišrusis – yra patrauklesnis besimokantiems kalbų, verta pabrėžti mišriojo mokymosi būdo pranašumą (Chapelle, Jamieson 2008: 20; Rutkowski *et al.* 2008: 162; Abuhejleh 2006: 83; Vaičiūnienė, Gedvilienė 2006: 74; Byrne *et al.* 2006: 2).

Kita vertus, teoretikai teigia, kad lygintini gali būti „tik tuos pačius tikslus turintys ir tomis pačiomis sąlygomis organizuojami“ mokymosi būdai, taigi, anot jų, tradicinis ir nuotolinis mokymas nelygintini, nes „per daug skiriasi tikslai ir sąlygos, kuriomis jie vyksta“ (Targamadze, Petrauskienė 2008: 80). Atsižvelgiant į šią pastabą, tikslingiau būtų diskutuoti apie šių dviejų skirtingų mokymosi būdų derinimą – mišrųjį mokymą. Sharma ir Barret išskiria šiuos svarbiausius veiksnius mokant kalbų mišriuoju būdu: 1) aiškus dėstytojo ir IKT vaidmenų atskyrimas, nes jie atlieka skirtingas funkcijas mokymo (-si) procese; 2) glaudi sąsaja tarp mokymo (-si) tikslų bei turinio tradicinėje ir virtualioje aplinkoje (Sharma, Barret 2007: 24). Kadangi kalbos mokymasis yra daugialypis procesas, neatšiejamas nuo žmogiškojo bendravimo veiksnio, dėstytojas atlieka svarbų vaidmenį, vykdydamas studentų poreikių analizę, prisitaikydamas prie individualių jų poreikių, suteikdamas racionalų atgalinį ryšį, vertindamas bei apibendrindamas besimokančiųjų pažangą, taip pat valdydamas ir prižiūrėdamas visą mokymo (-si) procesą, kuris kartais gali būti nenuspėjamas, taigi, negali būti reguliuojamas tik taikant technologijas. Tuo tarpu IKT, mokant (-is) kalbų, tampa itin vertingu dinamišku ir interaktyviu, „įrankiu“, kurį kontroliuoja pats besimokantis, pasirinkdamas studijų laiką, vietą ir tempą.

Tyrimo pagrindimas

Remiantis Lietuvos švietimo strateginiais tikslais ir Lietuvos nuotolinio bei e. mokymosi tinklo plėtros uždaviniais, Vytauto Didžiojo universitete taip pat siekiama vykdyti efektyvią nuotolinių studijų plėtrą. Kaip jau minėta, labai svarbi nuotolinio ir mišriojo užsienio kalbos mokymo (-si) kokybės prielaida yra besimokančiųjų asmenų požiūris, poreikiai bei patirtis. Tyrimo tikslas – išanalizuoti studentų požiūrį į bendrosios anglų kalbos mokymą (-si) mišriuoju būdu bei apžvelgti nuotolinio ir mišriojo anglų kalbos mokymo integravimo VDU situaciją. Tyrimo objektas – VDU Užsienio kalbų centre parengti ir mišriuoju būdu studentams teikiami bendrosios anglų kalbos I–IV (pagal europinius standartus – A1–B2) lygių nuotolinių kursų moduliai. Tyrime dalyvavo 398 VDU nuotolinių studijų įvairių fakultetų studentai (iš jų: 383 – I pakopos (bakalauro studijų) studentai ir 15 studentų, besimokančiųjų magistrantūroje). Didžiąją daugumą respondentų sudarė pirmojo ir antrojo kursų studentai. Naudota kiekybinio tyrimo (anketinės apklausos) ir kokybinio tyrimo (turinio analizės) metodika.

Anketinės apklausos metu tikslinė grupė įvertino IKT naudojimo svarbą bei efektyvumą anglų kalbos mokymo (-si) procese pagal anketoje pateiktas kategorijas. Antroje anketos dalyje respondentai turėjo įvertinti anglų kalbos mokymo (-si) mišriuoju būdu virtualioje Moodle aplinkoje efektyvumą, orientuojantis į šio mokymo (-si) metodo ypatumus, mišriojo mokymo (-si) organizavimą, dalyko modulio Moodle aplinkoje struktūrą, turinį ir jo sąsają su mokymo (-si) tikslais bei turiniu, pateikiamais tradicine, t. y. auditorinio ugdymo forma, taip pat interaktyviųjų veiklų efektyvumą įvairioms kompetencijoms bei gebėjimams lavinti, bendradarbiavimo su kolegomis ir bendravimo su dėstytoju naudą. Trečioje anketos dalyje respondentai turėjo pareikšti nuomonę apie tai, kokią anglų kalbos mokymosi būdą rinktųsi tolesnėms studijoms: tradicinį, tradicinį su keletu interaktyviųjų paskaitų kalbų mokymo (-si) laboratorijoje, mišrųjį su didesniu mokymo (-si) nuotoliniu būdu santykiu (pvz.,

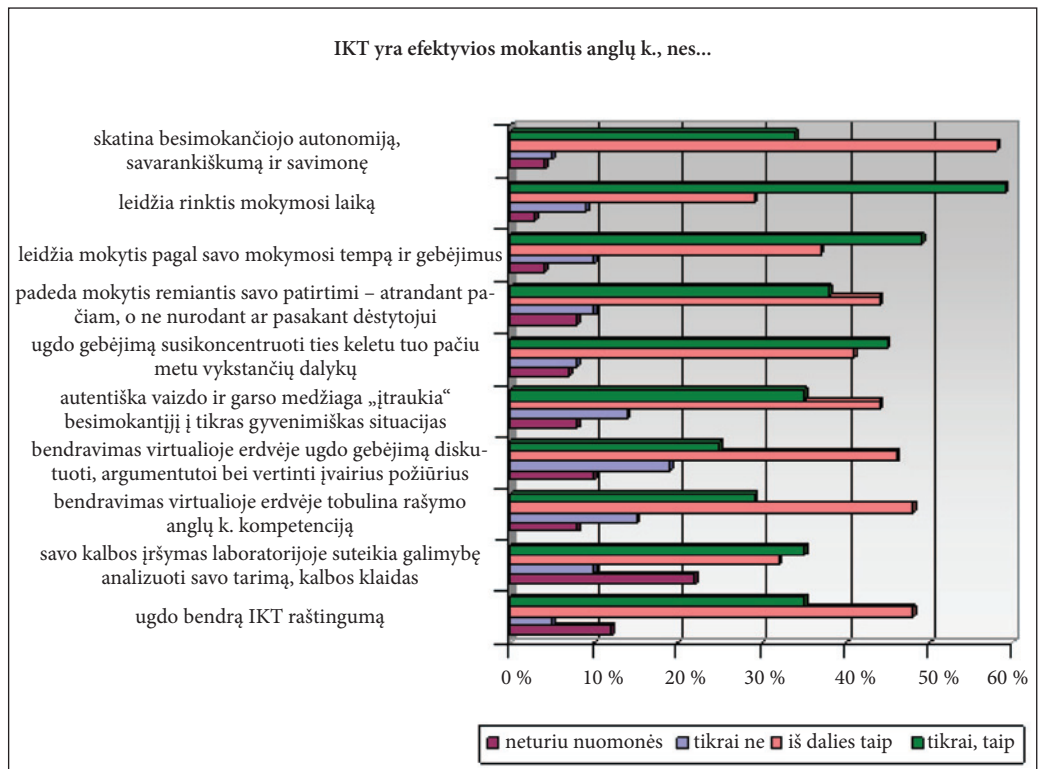
70 % auditorinių paskaitų ir 30 % Moodle aplinkoje) ar mišrųjį su mažesniu nuotolinio mokymo (-si) santykiu (pvz., 90 % auditorinių paskaitų ir 10 % Moodle aplinkoje). Šio straipsnio autorė nediskutuoja apie anglų kalbos nuotolinių kursų turinio technologinio realizavimo problemas ir trūkstamas dėstytojų technologines kompetencijas, tačiau pabrėžia didžiulį tokių tyrimų poreikį bei svarbą tolesnėms ateities studijoms.

Tyrimo rezultatai

Išanalizavus apklausos anketų duomenis, pastebima, kad VDU nuolatinų studijų įvairių fakultetų studentai teigiamai vertina IKT svarbą, mokant (-is) anglų kalbos, ir mano, kad tai yra efektyvi kalbos mokymosi skatinimo priemonė.

Vertėtų paminėti, kad jau nuo 2004 m. VDU veikia moderni 30-ies vietų kalbų mokymo (-si) laboratorija, kurioje įdiegta interaktyvi SANAKO kalbų mokymo technologija. Taigi, visi apklausos dalyviai jau turėjo nemenkos patirties, kaip taikomos IKT auditorinių užsiėmimų metu, taip pat mokantis nuotoliniu būdu namuose. Iš 1 pav. matyti, kad didesnė dalis respondentų pabrėžia technologijų teikiamą naudą dėl galimybės rinktis mokymosi laiką (59 %), prisitaikyti prie individualaus mokymosi tempo ir gebėjimų (49 %) ir susikonscentruoti ties keletu tuo pačiu metu vykstančių dalykų (45 %).

Atlikto tyrimo duomenys taip pat atskleidė, kad maždaug pusė apklaustųjų iš dalies sutiko su teiginiais, kad IKT skatina besimokančiojo asmens autonomiją, savarankiškumą ir savimonę (58 %), ugdo bendrąją IKT raštingumą (48 %), taip

1 pav. IKT efektyvumas mokantis anglų kalbos

pat mano, kad bendravimas virtualioje erdvėje tobulina rašymo anglų kalba kompetenciją (48 %) ir ugdo gebėjimą diskutuoti, argumentuoti bei vertinti įvairius požiūrius (46 %). Be to, didesnė dalis respondentų vertina technologijų suteikiamą galimybę įsirašyti savo kalbą bei analizuoti tarimo ir kalbos klaidas (35 % apklausos dalyvių sutinka ir 32 % apklaustųjų iš dalies pritaria teiginiui, kad taikant technologijas įrašyta kalba sudaro puikias sąlygas savianalizei). Toliau pateikiamos ištraukos iš respondentų komentarų: „*Sanako laboratorijoje vykusios paskaitos buvo labai įdomios.*“

„*Kalbų mokymasis Sanako laboratorijoje padeda ne tik pritaikyti gramatikos žinias konkrečiose užduotyse, bet taip pat ugdo studento gebėjimą tas žinias pritaikyti šnekamojoje kalboje, tobulinant tarimą.*“

„*Man patiko, nes tai nauja ir pakankamai įdomiai pateikta, mokaisi ne tik anglų kalbos, bet ir gauni naudingos informacijos.*“

„*Šis būdas geras, nes pats gali koreguoti mokymosi laiką ir trukmę.*“

„*Įdomiau negu paprastos paskaitos.*“

Kita vertus, maždaug dešimtadalis apklausos dalyvių nepritaria teiginiui, kad technologijos padeda ugdyti įvairias anglų kalbos kompetencijas, o ypač gebėjimo diskutuoti, argumentuoti ir vertinti įvairius požiūrius (19 % apklaustųjų nesutiko su pasiūlytu teiginiu šioje kategorijoje) bei rašyti anglų kalba (15 % respondentų mano, kad IKT nėra naudingos rašymo kompetencijai lavinti, bendraujant virtualioje erdvėje). Žemiau pateikiamos ištraukos iš respondentų komentarų, atspindinčios žmogiškojo bendravimo veiksnio ir grįžtamojo ryšio poreikį, kuris yra ypač svarbus žmonėms, besimokantiems kalbų:

„*Gaunama informacija paskaitų metu daug naudingesnė, nei naudojant IKT.*“

„*<...> darbas Sanako laboratorijoje padėjo ugdyti savarankiškumą ir gebėjimą dirbti virtualioje erdvėje be dėstytojo pagalbos, analizuojant patiemis. Tačiau iš kitos pusės, jeigu tas temas, kurias analizavomės patys, būtų išaiškinusi dėstytoja, būtų supratę viską aiškiau ir greičiau.*“

„*Tai gera anglų kalbos mokymosi idėja, žinoma, jei ji taikoma ne per dažnai.*“

Be to, 14 % apklaustųjų yra skeptiškai nusiteikę dėl autentiškos vaizdo ir garso medžiagos suteikiamos galimybės „įsitraukti“ į tikras gyvenimiškas situacijas. Šiuo atveju straipsnio autorė daro prielaidą, kad besimokančiajam anglų kalbos nuotoliniu arba mišriuoju būdu asmeniui ypač svarbus yra mokymosi strategijų įvaldymas: anot Volungevičienės ir Teresevičienės, kokybiškas mokymasis yra pasiekiamas tik tiems besimokantiems, kurie „tyrinėja šaltinius ir pritaiko naujas idėjas“ bei „tampa savaiminio mokymosi ekspertais, t. y. sugeba mokytis iš kasdinių situacijų“ (Volungevičienė, Teresevičienė 2008: 47). Nors autentiškumas yra vienas iš didžiausių dalyko medžiagos virtualioje aplinkoje privalumų, nederama pamiršti, kad be efektyvios dėstytojo paramos net ir geriausia mokomoji medžiaga gali nuvilti besimokantįjį. Taigi, dėstytojo vaidmuo, valdant ir prižiūrint mokymosi procesą bei skatinant besimokančiųjų asmenų motyvą, yra ypač svarbus. Beje, taip pat svarbu, kad didžioji dauguma apklaustųjų labai gerai suvokia paties besimokančiojo motyvacijos svarbą ir gebėjimą mokytis, remiantis savo patirtimi: 38 % respondentų pritaria, o 44 % apklausos dalyvių iš dalies sutinka, kad IKT padeda mokytis, atrandant pačiam, o ne nurodant dėstytojų.

Vertinant anglų kalbos mokymą (-si) virtualioje Moodle aplinkoje (2, 3 ir 4 pav.), respondentai kaip naudingiausius dalykus nurodė galimybę parsisiųsti dalyko mokomąją medžiagą (79 %), dalyko medžiagos formos įvairovę (77 %) ir galimybę mokytis kalbos platesniam besimokančiųjų ratui (76 %). Didžioji dauguma atsakiusių sutinka, kad šis kalbos mokymosi būdas yra novatoriškas ir atitinka modernios visuomenės mokymosi poreikius. Siekiant ištirti studentų požiūrį į bendrosios anglų kalbos I–IV (pagal europinius standartus – A1–B2) lygių nuotolinių kursų struktūrą, buvo pastebėta, kad didžioji dalis respondentų pažymėjo, jog nuotolinių kursų struktūra yra aiški ir patogi naudoti. Vertinant dalyko medžiagos turinį, apklaustiesiems patiko dalyko medžiagos aiškumas ir

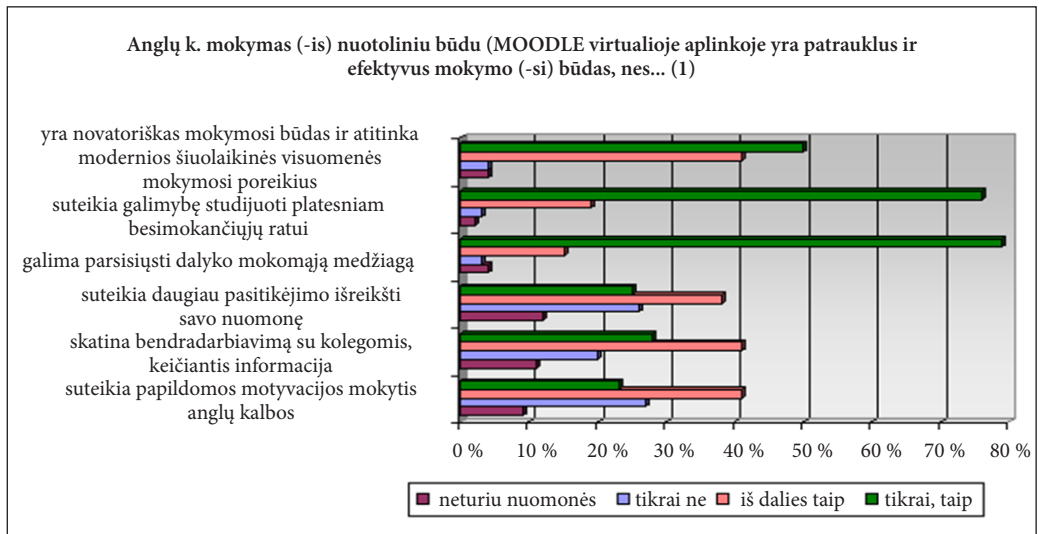
nuoseklumas bei jos glaudi sąsaja su paskaitose dėstomojo dalyko medžiaga. Apklausą parodė, kad dalyko medžiaga, įvairios interaktyvios užduotys ir veiklos virtualioje Moodle aplinkoje besimokančiajam asmeniui atveria duris į praktinę veiklą ir į savarankišką bei sąmoningą mokymąsi orientuotoms žinioms ir įgūdžiams įgyti. Pastebėta, kad studentai teigiamai vertino virtualioje Moodle erdvėje aiškiai išdėstytas kalbos vartojimo taisykles ir paaiškinimus, interaktyvias praktines užduotis, kontrolės testus, taip pat nuorodas į kitas internetines svetaines. Informacijos teikimo sistemiškumas, dalyko medžiagos prieinamumas ir galimybė individualizuoti mokymosi procesą pagal reikalingą mokymosi tempą ir laiką gali tapti efektyviu kalbos įgūdžių tobulinimo būdu. Toliau pateikiamos ištraukos iš respondentų komentarų:

„Patiko galimybė mokytis Moodle aplinkoje. Šios programos dėka sutaupiau nemažai laiko (kelionės į paskaitą ir atgal sąskaita), todėl daugiau laiko galėjau skirti anglų kalbos žinių tobulinimui.“

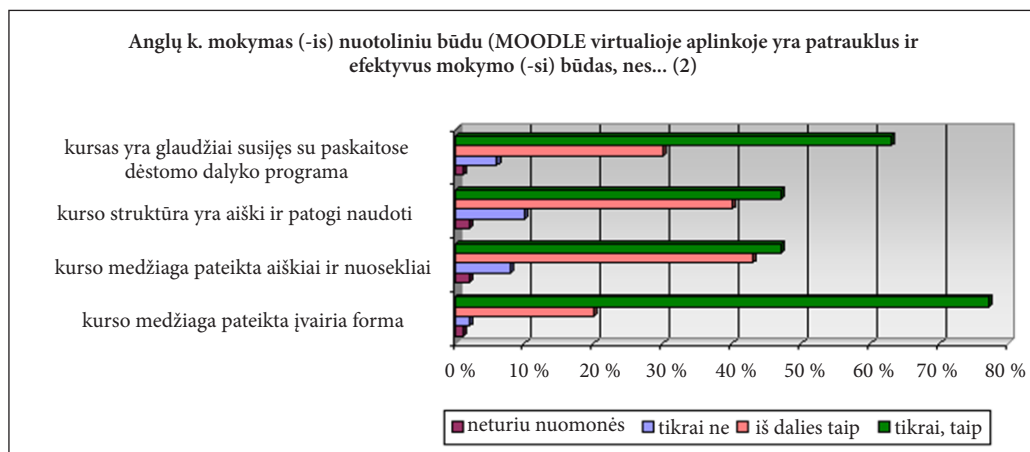
„Man patiko, kad užduotis buvo galima atlikti savarankiškai. <...> Pravertė tokiu būdu gautos žinios, tai įrodė gauti rezultatai iš atsiskaitymų.“

„Daugiau interaktyvių pratimų! Jie yra puikus! <...> Atliekant interaktyvias kūrybines užduotis, net nesvarbu kiek laiko užtrunki, nes būna įdomu. Tik tokiom veiklom galima sudominti.“

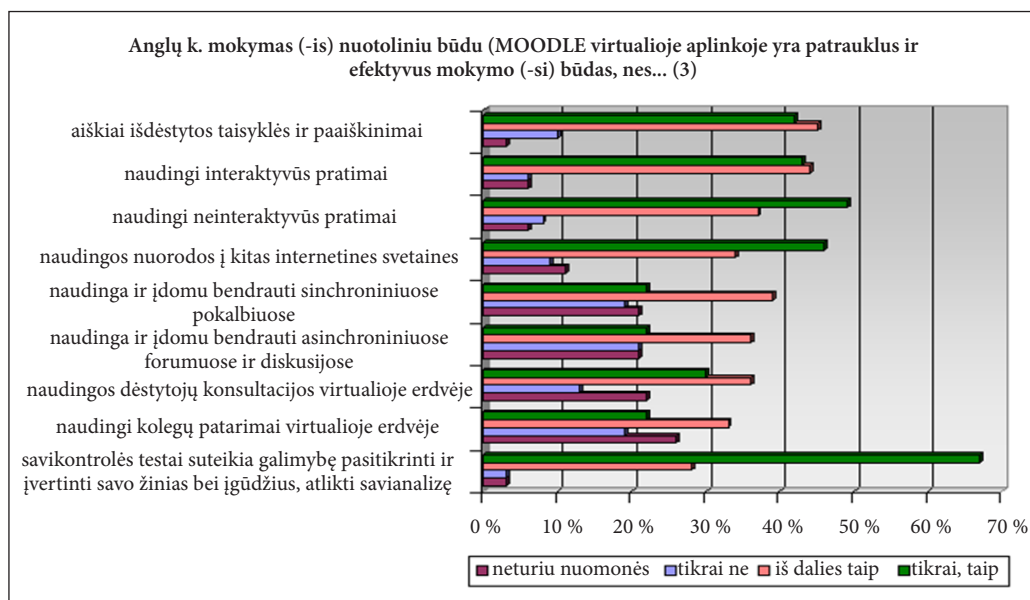
Iš atliktos apklausos (4 pav.) matyti, kad studentai mažokai naudojami konsultavimosi su kolegomis galimybėmis. 19 % respondentų nuomone, kolegų patarimai virtualioje erdvėje yra visiškai nenaudingi, tuo tarpu 26 % atsakiusių asmenų neturi nuomonės, kas leidžia daryti prielaidą, kad jie tikriausiai nedalyvavo šioje veikloje ar turėjo skeptišką nuomonę apie bendravimą virtualiuose forumuose. Todėl svarbu pažymėti, kad dėstytojo vaidmuo, organizuojant, valdant ir prižiūrint virtualius studentų forumus, yra ypač svarbus, nes jis tampa atsakingas už forumų temų aktualumą, glaudžią sąsają su studijuojamojo dalyko medžiaga bei besimokančiųjų asmenų tarpusavio bendravimo ir bendradarbiavimo įgūdžių lavinimą. Būtina atkreipti dėmesį ir į 13 % studentų nuomonę, jog dėstytojų konsultacijos virtualioje erdvėje jiems nėra naudingos. Dar kartą derėtų akcentuoti tai, kaip svarbu studentams kurso pradžioje išsamiai ir aiškiai pateikti mišriojo mokymo (-si) eigą ir pagrindinius principus,

2 pav. Anglų k. mokymo (-si) nuotoliniu būdu Moodle virtualioje aplinkoje vertinimas (1)

3 pav. Anglų k. mokymo (-si) nuotoliniu būdu Moodle virtualioje aplinkoje vertinimas (2)

4 pav. Anglų k. mokymo (-si) nuotoliniu būdu Moodle virtualioje aplinkoje vertinimas (3)

konsultavimosi ir paramos galimybes bei būdus, taip pat skatinti besimokančiųjų asmenų aktyvumą ir motyvaciją. Beje, patys respondentai pripažįsta, kad aktyvumą ir motyvaciją dažnai lemia jų veiklos virtualioje aplinkoje vertinimo kriterijų aiškumas:

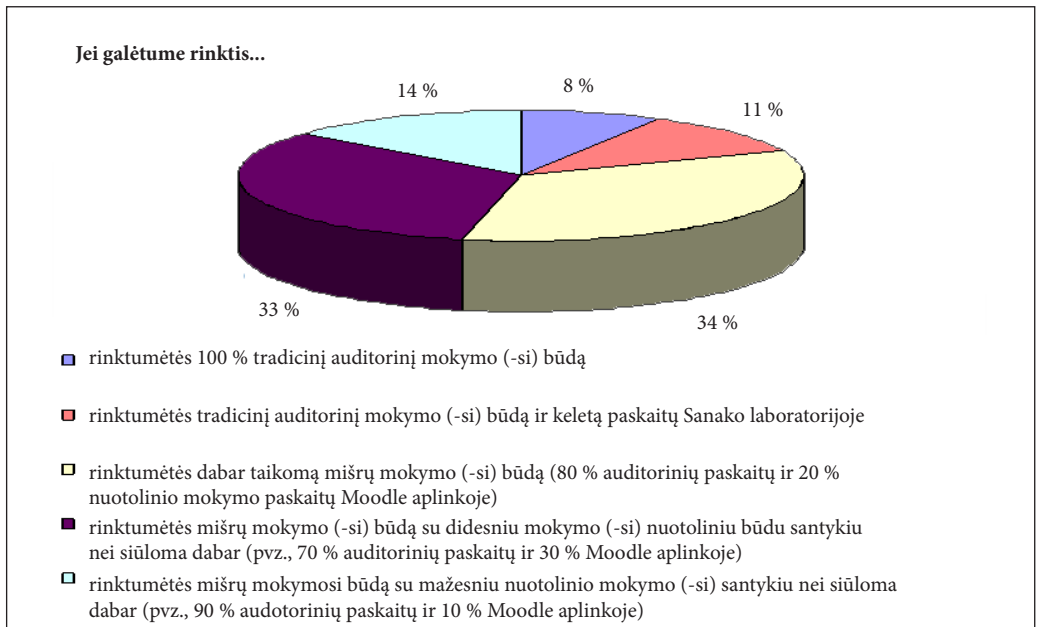
„Norėtųsi, kad užsiėmimai Moodle būtų konkretesni, reikalavimai labiau suprantami, kad nekiltų klausimų ir nereikėtų kreiptis į dėstytoją – tada būtų lavinamas savarankiškas darbas, kuris būtinai turi būti vertinamas pažymiu, taip atsirastų daugiau motyvacijos atlikti visas užduotis.“

„<...> Studentui būtina žinoti, kokia veikla Moodle aplinkoje bus vertinama pažymiu ir kokie yra vertinimo kriterijai. Beje, jie turi būti skelbiami iš anksto, pačioje semestro pradžioje <...>“

Kad daugeliui studentų trūksta žinių ir gebėjimų mišriojo mokymosi strategijų srityje, atskleidžia šie tyrimo rezultatai: 1) 23 % respondentų teigia, kad mokymasis virtualioje Moodle aplinkoje suteikia papildomos motyvacijos mokytis anglų kalbos, tačiau 27 % atsakiusių turi priešingą nuomonę; 2) 25 % studentų sutinka su teiginiu, kad veiklos Moodle erdvėje suteikia daugiau pasitikėjimo reikšti savo nuomonę anglų kalba, tuo tarpu 26 % kategoriškai prieštariauja šiam teiginiui. Naudojant skirtingus kalbos mokymo (-si) būdus, tradicinę, t. y. auditorinę ugdymo formą, ir nuotolinį mokymą (-si), gali būti taikomos tos pačios kalbos mokymo (-si) strategijos, bet jos turėtų būti papildytos komponentais, be kurių nuotolinis mokymasis sunkiai įsivaizduojamas. Besimokantysis turi išmokti pats produktyviai

planuoti virtualaus mokymosi laiką ir kontroliuoti mokymosi procesą Moodle erdvėje, susikurti individualaus mokymosi stilių, paremtą gebėjimu įvertinti padarytą pažangą, savarankiškai pritaikyti turimas žinias interaktyvioje praktinėje veikloje, atlikti komandinį darbą, bendradarbiaujant su kolegomis virtualiuose forumuose, o svarbiausia – psichologiškai nusiteikti ir suvokti, kad jis tampa atsakingas už savo paties mokymąsi. Anot Volungevičienės ir Teresevičienės, „savarankiškas besimokantysis, kokį ir siekiama išugdyti mokymo (-si) proceso metu, išitraukia į metakognityvistinę refleksiją apie savo paties mokymosi patirtį“ (Volungevičienė, Teresevičienė 2008: 47). Deja, tenka pripažinti, kad studentai dar tik pradeda kurti mokymosi, paremto savianalize, strategijas, kurios yra būtina sąlyga, integruojant nuotolinį ar mišrųjį kalbų mokymą.

Apibendrinant trečiosios anketinės apklausos dalies rezultatus (5 pav.), galima teigti, kad respondentai pasidalijo į dvi beveik lygias dalis:

5 pav. Studentų požiūris į anglų k. mokymąsi tradiciniu ir mišriuoju mokymo būdu

34 % atsakiusių rinkęsi dabar VDU taikomą mišrųjį mokymo (-si) būdą (80 % auditorinių paskaitų ir 20 % nuotolinio mokymo paskaitų Moodle aplinkoje), o tuo tarpu 33 % apklausos dalyvių pasirinktą mišrųjį mokymo (-si) būdą su didesniu mokymo (-si) nuotoliniu būdu santykiu nei siūloma dabar (pvz, 70 % auditorinių paskaitų ir 30 % Moodle aplinkoje).

Iš 5 pav. matyti, kad 14 % studentų pageidautų mišriojo mokymosi būdo su mažesniu nuotolinio mokymo (-si) santykiu nei siūloma dabar (pvz., 90 % auditorinių paskaitų ir 10 % Moodle aplinkoje). Be to, 11 % apklaustųjų mano, kad efektyviausias anglų kalbos mokymas (-is) būtų tradicinėje auditorinėje aplinkoje ir keletas interaktyvių paskaitų Sanako kalbų mokymo (-si) laboratorijoje ir tik 8 % apklausos dalyvių rinkęsi vien tik tradicinį auditorinį mokymo (-si) būdą. Išanalizavus respondentų komentarus, pastebimas kalbų besimokančiųjų perėjimas iš tradicinės mokymosi aplinkos į atvirą virtualiąją erdvę bei jos suteikiamų neribotų galimybių vertinimas, tuo pat metu akcentuojant tiesioginio bendravimo tarp dėstytojo ir kitų besimokančiųjų svarbą ir bendravimą auditorinių paskaitų metu:

„Moodle programa – tai universalus būdas mokytis kalbų ir pakartoti tai, kas buvo dėstoma paskaitose.“

„Rinkčiausi pusę auditorinių paskaitų bei kitą pusę Moodle aplinkoje žinių, gautų paskaitose, galutiniam įtvirtinimui.“

„Man patinka šio universiteto novatoriškumas, linkiu sėkmės ir toliau diegiant tokias naujoves.“

„Labai naudinga, kad studijų medžiaga yra Moodle aplinkoje, nors dėstytojo suteikiamos žinios auditorijoje paskaitų metu taip pat labai naudingos.“

Turint omenyje, kad respondentai buvo nuolatinių studijų studentai, jiems nebuvo suteikta galimybė rinktis vien tik nuotolinį mokymosi būdą, kadangi anglų kalbos mokymas (-is) VDU yra intensyvus – penki kartai per savaitę. Kita vertus, iš toliau pateiktų tyrimo dalyvių atsakymų matyti, kad kalbos mokymas (-is) vien tik nuotoliniu būdu didžiai daugumai respondentų nebūtų priimtinas dėl tiesioginio bendravimo tarp

dėstytojo ir besimokančiųjų, taip pat grįžtamojo ryšio stokos bei techninių problemų, bandant prisijungti prie virtualiosios Moodle aplinkos:

„Nepaisant visų šio mokymosi būdo privalumų, toks mokymasis nesuteikia galimybės gerinti kalbėjimo įgūdžių (kalbėjimas, manau, yra vienas iš svarbiausių dalykų), mažina kurso dalyvių tarpusavio bendravimą.“

„<...> reikėtų daugiau užduočių, kurias atlikus nuotoliniu būdu, taisytų dėstytojas, tada nenutrūktų mokymosi proceso intensyvumas.“

„<...> būtų patogiau ir aiškiau, jei Moodle esanti medžiaga būtų paaiškinama dar ir paskaitoje, nes tik perskaičius taisykles sunku viską suprasti, aiškinant geriau įsisavinama.“

„Moodle techninės problemos, jos lankstumo potencialo neišnaudojimas neleidžia džiaugtis šios sistemos privalumais. Jeigu sistemos veikimas būtų patobulintas, rinkčiausi didesnę paskaitų skaičių nuotoliniu būdu auditorinių paskaitų sąskaita.“

Tyrimo rezultatai leidžia daryti išvadą, kad didžiai daugumai VDU studentų anglų kalbos mokymasis yra neatsiejamas nuo technologijų ir virtualiosios mokymosi aplinkos, leidžiančių kurti efektyvesnį kalbos mokymo (-si) proceso ir veiklos organizavimą. Nors nuotolinis mokymas (-is) tampa vis populiariesnis, nederėtų bėgti, kad jis pakeis tradicinį auditorinį mokymo būdą, nes, kaip parodė atlikto tyrimo rezultatai, kompetentingai derinant šiuos abu metodus, galima kurti patrauklią besimokančiajam, novatorišką technologijų prasmę ir tradicinę žmogiškojo bendravimo veiksnio akcentavimu užsienio kalbos mokymo (-si) aplinką. Beje, nederėtų pamiršti, kad šiame kūrimo procese neigiamos įtakos gali turėti techninės problemos, kontaktinio bendravimo su dėstytoju ir kolegomis stoka, grįžtamojo ryšio trūkumas, neaiškios ar nesuprantamos užduotys ir neobjektyvus besimokančiųjų asmenų darbo virtualioje erdvėje vertinimas.

Išvados ir tolesnių tyrimų perspektyva

1. VDU nuolatinių studijų įvairių fakultetų studentai teigiamai vertina IKT svarbą,

mokant (-is) anglų kalbos, ir mano, kad tai yra efektyvi kalbos mokymosi skatinimo priemonė, suteikianti galimybę rinktis mokymosi laiką, prisitaikyti prie individualus mokymosi tempo bei gebėjimų ir susikonsoliduoti ties keletu tuo pačiu metu vykstančių dalykų.

2. Atlikto tyrimo duomenys atskleidė, kad IKT skatina besimokančiojo asmens autonomiją, savarankiškumą ir savimone, ugdo bendrąją IKT raštingumą, bendravimas virtualioje erdvėje tobulina rašymo anglų kalba kompetenciją ir ugdo gebėjimą diskutuoti, argumentuoti bei vertinti įvairius požiūrius, sudaro puikias sąlygas besimokančiojo asmens savianalizei ir refleksijai.
3. Didžiajai daugumai apklaustųjų VDU nuolatinių studijų studentų anglų kalbos mokymasis yra neatsiejamas nuo virtualiosios mokymosi aplinkos, leidžiančios kurti efektyvesnį mokymo (-si) proceso ir veiklos organizavimą.
4. Vertinant anglų kalbos mokymą (-si) nuotoliniu būdu virtualioje Moodle aplinkoje, respondentai kaip naudingiausias dalykus nurodė galimybę parsisiųsti dalyko mokymą medžiagą, šios medžiagos formos įvairovę ir galimybę mokytis kalbos platesniam besimokančiųjų ratui.
5. Siekiant pagerinti mišriojo anglų kalbos mokymo kokybę, svarbu akcentuoti dėstytojo vaidmenį, organizuojant, valdant ir prižiūrint virtualiąją studentų veiklą, nes jis tampa atsakingas už temų aktualumą, glaudžią sąsają su studijuojamojo dalyko medžiaga ir besimokančiųjų asmenų tarpusavio bendravimo ir bendradarbiavimo virtualioje erdvėje įgūdžių lavinimą.
6. Remiantis atliktu tyrimu, galima teigti, kad studentams, besimokantiems anglų kalbos mišriuotu būdu, trūksta žinių ir gebėjimų mišriojo mokymosi strategijų srityje, tokių kaip mokymosi proceso Moodle erdvėje organizavimo ir individualaus mokymosi stiliaus, paremto gebėjimu įvertinti padarytą pažangą, savarankiškai pritaikyti turimas žinias interaktyvioje praktinėje veikloje, at-

likti komandinį darbą, bendradarbiaujant su kolegomis virtualiuose forumuose, kūrimo.

7. Kai kurių apklaustųjų asmenų skeptiškas požiūris į technologijų naudą, tobulinant įvairias anglų kalbos kompetencijas, rodo žmogiškojo bendravimo veiksnio ir grįžtamojo ryšio poreikį, kuris yra ypač svarbus kalbų besimokantiems žmonėms.
8. Didžiajai daugumai apklaustųjų VDU nuolatinių studijų studentų anglų kalbos mokymasis yra neatsiejamas nuo technologijų ir virtualiosios mokymosi aplinkos, leidžiančių kurti efektyvesnį mokymo (-si) proceso bei veiklų organizavimą.
9. Integruojant nuotolinį ir mišrųjį kalbų mokymą VDU bei siekiant mokymo kokybės, būtina atlikti technologinio anglų ir kitų užsienio kalbų nuotolinių kursų realizavimo problemų tyrimus.

Literatūra

- Abuhejleh, A. 2006. Integrating Distance Learning Education with Traditional Education: A Hybrid Approach, iš *Proceedings of 4th International Conference on Education and Information Systems: Technologies and Applications*, vol. 1. Orlando (USA): the International Institute of Informatics and Systems, 81–84.
- Byrne, R., et al. 2006. Evaluating online, blended and traditional postsecondary institutional methods as measured by student and instructor surveys, iš *Proceedings of 4th International Conference on Education and Information Systems: Technologies and Applications*, vol. 1. Orlando (USA): the International Institute of Informatics and Systems, 1–5.
- Chapelle, C. A.; Jamieson, J. 2008. *Tips for Teaching with CALL. Practical Approaches to Computer-Assisted Language Learning*. UK: Pearson Longman.
- Mačianskienė, N.; Dauksienė, E. 2008. Impact of the Use of ICT upon University Students' Approach to Learning a Foreign Language, iš *Proceedings of 2th International Multi-Conference on Society, Cybernetics and Informatics*, vol. 2. Orlando (USA): the International Institute of Informatics and Systems, 144–149.

Rutkowski, J., *et al.* 2008. Blended Education at Large Technical University Located In Highly Urbanized Metropolitan Region, iš *Proceedings of 2th International Multi-Conference on Society, Cybernetics and Informatics*, vol. 1. Orlando (USA): the International Institute of Informatics and Systemics, 160–165.

Sharma, P.; Barret, B. 2007. *Blended Learning. Using Technology in and beyond the Language Classroom*. Oxford: Macmillan Publishers Limited.

Targamadžė, A.; Petrauskienė, R. 2008. Nuotolinių studijų kokybė technologijų kaitos sąlygomis / The Quality of Distance Learning in the Situation of the Technical Change, iš *Aukštojo mokslo kokybė / The Quality of Higher Education*, No. 5. Kaunas: Vytauto Didžiojo universitetas, 74–93.

Vaičiūnienė, V.; Gedvilienė, G. 2006. Promotion of Information Literacy and Social Interaction in Technology Rich Learning Environment, iš *Proceedings of 4th International Conference on Education and Information Systems: Technologies and Applications*, vol. 1. Orlando (USA): the International Institute of Informatics and Systemics, 70–75.

Volungevičienė, A.; Teresevičienė, M. 2008. Nuotolinio mokymo/si turinio projektavimo kokybės vertinimo dimensijos / Quality Assessment Dimensions of Distance Teaching / Learning Curriculum Designing, iš *Aukštojo mokslo kokybė / The Quality of Higher Education*, No. 5. Kaunas: Vytauto Didžiojo universitetas, 32–53.

LEARNING GENERAL ENGLISH IN A BLENDED MODE: ANALYSIS OF STUDENTS' ATTITUDES

Daiva Pundziuvienė

Technology has the capacity to enhance a foreign language learning process of students, but it is not always an easy task to determine how much of a traditional classroom and distance learning should be integrated into the teaching process. The research methodology is based on a small scale qualitative and quantitative analysis among the students attending the English language courses provided by the Centre of Foreign Languages at Vytautas Magnus University. The paper reports on the results of the survey that presents the students' attitudes on traditional and blended learning of the English language. The paper also deals with the topic that is sometimes ignored in much of the distance education literature: students' distressing experiences due to communication breakdowns and technical difficulties.

Keywords: implementation of ICT in English language teaching, distance learning, blended learning, use of virtual Moodle environment in English language teaching.

Įteikta 2011-05-20; priimta 2012-03-12